

Cursussen aanbod Grootseminarie Brugge 2017-2018

Het Grootseminarie is een vormingscentrum voor de intellectuele, spirituele en pastorale opleiding van kandidaten die zich geroepen achten tot het diocesane priesterschap in het bisdom Brugge of elders krachtens de zending van de bisschop van Brugge. De seminaristen volgen een tweejarige wijsgerige en een vierjarige theologische opleiding. De lessen aan het Grootseminarie staan ook open voor geïnteresseerden.

Voorwaarden

Aan geïnteresseerden wordt gevraagd minstens een diploma secundair onderwijs te hebben.

Getuigschrift

Op het einde van een lessenreeks kunt u een getuigschrift verkrijgen. Daarin wordt vermeld dat u een of meerdere cursussen gevolgd hebt.

Inlichtingen

Antoon Vanhuysse

Potterierei 72, 8000 Brugge

tel: 050/44 49 51 - econoom@grootseminarie.be

Inschrijvingen

Bij iedere cursus vindt u de kostprijs (inclusief syllabus) per semester. Indien u zich voor één of meerdere cursussen wil inschrijven kan dit **ENKEL** door het totale cursusgeld over te schrijven op de bankrekening van het Grootseminarie:

IBAN **BE88 4715 3543 4141** - BIC **KREDBEBB**.

Met duidelijke vermelding van: **voor- en familienaam, telefoonnummer en code(s)**. Deze code staat vermeld bij iedere cursus.

Hierna vindt u per afdeling:

- De kalender met de lesdagen. Wijzigingen worden vooraf meegedeeld.
- Een korte omschrijving van de cursus.

Wie zich inschrijft als gaststudent is van harte welkom op de
diocesane startavond op dinsdag 26 september
te 19.00 uur in de kerk van het Grootseminarie.

Daarna is er in de aula een conferentie door Steven Vanackere:
'Vorming en getuigenis in vloeibare tijden'

Wil vóór 19 september inschrijven via brugge@ccv.be

AFDELING THEOLOGIE

LITURGIE - (code: T1) - € 60,00

prof. Koen Vanhoutte

maandag van 11.00 tot 11.50 uur

In deze cursus wordt de liturgie van de Eucharistie uitvoerig bestudeerd. Dit gebeurt vanuit een historische invalshoek maar ook en vooral met aandacht voor de Algemene Inleiding op het Romeinse Missaal. Er is ook bijzondere aandacht voor de pastorale gevolgen van de liturgievernieuwing na Vaticanum II. In een tweede deel staat het getijdengebed van de kerk centraal. Opnieuw vertrekken we van de geschiedenis van het kerkelijk officie om ruime aandacht te besteden aan het Getijdenboek zoals het na Vaticanum II vorm kreeg. Tenslotte gaat de aandacht uit naar de kerkelijke uitvaartliturgie, vroeger en nu.

NIEUW TESTAMENT - (code: T2) - € 120,00

prof. Jean Bastiaens

maandag van 14.00 tot 15.50 uur

De cursus behandelt de Handelingen van de apostelen en de Brieven. We zullen ons in deze cursus richten op de intrigerende figuur van Paulus, de jood uit Tarsus, farizeeër, christenvervolger. Hoe is deze man tot het inzicht gekomen dat Jezus wel degelijk de Messias is van Israël? Hoe beschrijft hij zelf zijn proces van ommekeer? En hoe beschrijft Lucas dat in het boek Handelingen? En hoe is hij uiteindelijk de grote verkondiger onder de niet-joden geworden?

We zullen veel aandacht besteden aan de brieven van Paulus en op deze manier kennismaken met een geniaal mens, die tevens de oudste christelijke documenten op zijn naam heeft staan.

Wat in de cursus aan bod komt:

- De levensloop van Paulus
- De ommekeer van Paulus
- Paulus en Jezus
- Paulus en Lucas
- De Paulusreizen volgens het boek Handelingen
- De 7 brieven van Paulus: theologische literatuur in context
- De deuteropaulijnse literatuur

SACRAMENTENLEER - (code: T3) - € 120,00

prof. Stefaan Franco

dinsdag van 9.00 tot 9.50 uur
donderdag van 9.00 tot 9.50 uur

Het sacrament van het huwelijk.

Het onverdiende geluk te mogen beminnen, bemind te worden en samen zorg te mogen dragen voor nieuw leven, heeft mensen steeds doen vermoeden dat hun liefde het louter menselijke overstijgt. Voor christenen zijn trouwe liefde en de geboorte van nieuw leven altijd ervaringen geweest die hen op het spoor brachten van God.

In de kerk spreekt men over het sacrament van het huwelijk: in de menselijke levens- en liefdesgemeenschap tussen man en vrouw herkent de kerk Gods liefde. In de kracht van de heilige Geest wordt het huwelijksverbond een teken van Gods liefdevolle nabijheid. De kerk erkent het huwelijksverbond als een sacrament, als een heilig teken waarin Gods liefde concreet wordt. Het sacrament zuivert, bevestigt en stimuleert het waardevolle dat in elk menselijk huwelijk aanwezig is en verdiept het tot een teken van Gods liefde. In deze cursus bestuderen we het huwelijkssacrament in haar bijbelse, historische en theologische ontvouwing. We gaan ook in op enkele actuele vragen.

Het sacrament van de wijding.

De cursus sacrament van de wijding vangt aan met een uitgebreide studie van de groei van ambten en diensten vanuit het Nieuwe Testament. We gaan ook in op de oudste buitenbijbelse teksten (o.a. Clemens en Ignatius).

In het historisch luik ontwikkelen we de geschiedenis van het ambt. We zien hoe de driedeling episkopos - presbuteros - diakonos zich doorzet, hoe de tendens tot sacerdotalisering opduikt, hoe absolute wijdingen verboden werden (Chalcedon), hoe het ambt gefeodaliseerd geraakt en ten prooi valt aan wereldlijke beslommeringen. We onderzoeken zowel de praktische leefsituatie van de priesters in de Middeleeuwen als de theologische reflectie bij o.a. Petrus Lombardus, Thomas van Aquino, Maarten Luther, Johannes Calvijn, Ulrich Zwingli en Philippus Melanchton. Dit stelt ons in staat uitgebreid in te gaan op het concilie van Trente en haar dogmatische en hervormingsbesluiten.

Vaticanum II vormt het onderwerp van een derde deel. De besluiten van het concilie m.b.t. het ambt worden gelezen en uitvoerig besproken (Lumen gentium, Presbyterorum ordinis ...). Bijzondere aandacht wordt daarbij besteed aan de verhouding tussen het gemeenschappelijk priesterschap van de gedoopten en het dienstpriesterschap van de gewijden die wezenlijk en niet louter gradueel verschillen (LG 10). De sacramentaliteit en collegialiteit van het episcopaat alsook het herstel van het diaconaat worden eveneens onder de loep genomen. Voor de periode na Vaticanum II bespreken we enkele krachtlijnen.

Tot slot eindigen we met enkele capita selecta zoals de vraag naar de vrouw in het ambt (Ordinatio sacerdotalis), het samenspel en onderscheid van gewijde en niet-gewijde bedieningen. We ronden af met een bespreking van de liturgie van de wijdingen en aanstellingen tot een kerkelijk ambt.

OUD TESTAMENT - (code: T4) - € 120,00

prof. Hans Debel

dinsdag van 10.00 tot 11.50 uur

PENTATEUCH EN HISTORISCHE BOEKEN

Zowel voor joden als voor christenen vormen de eerste vijf boeken van de Bijbel, die samen de Pentateuch, Torah of 'Wet van Mozes' worden genoemd, het fundament waarop de volgende afdelingen voortbouwen. De boeken Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium bevatten een afwisseling van enerzijds erg bekende verhalende teksten die in de joodse en christelijke interpretatietraditie een iconisch karakter hebben verworven, en anderzijds enkele door christenen veel minder gelezen collecties van leefregels die vanuit joods perspectief de kern van

de gehele Hebreeuwse Bijbel uitmaken. De verhaallijn uit de Pentateuch loopt schijnbaar ononderbroken door met de geschiedenis van het volk vanaf de inname van het land tot de val van het Zuidrijk Juda in de daaropvolgende boeken Jozua, Rechters, Samuël en Koningen. In de Hebreeuwse Bijbel maken deze boeken als de 'Vroege Profeten' deel uit van de ruimere afdeling van de zogeheten Nevi'im; in de christelijke canon behoren zij tot het evenzeer ruimere corpus van 'Historische Boeken', waarin ook de enigszins gelijkaardige boeken Kronieken, Ezra en Nehemia te vinden zijn, evenals de novellen op naam van Ruth en Ester. Rooms-katholieke Bijbeluitgaven bevatten daarenboven enkele boeken die niet in de Hebreeuwse Bijbel voorkomen, meer bepaald de 'deuterocanonieken' Tobit, Judit, 1 Makkabeeën en 2 Makkabeeën. Het doel van dit luik van de driejarige cursus Oude Testament bestaat erin nader kennis te maken met de rijke inhoud van al deze boeken en inzicht te verwerven in het kritisch-exegetische onderzoek naar elk van hen.

Na een algemene kennismaking met de Pentateuch en met het corpus van 'Historische Boeken', waarbij ook even aandacht uitgaat naar de plaats van deze boeken in de liturgie van de eucharistie, schetst de cursus kort de geschiedenis van de exegese. Van daaruit gaan we dieper in op het moderne onderzoek naar de groei van de Pentateuch dat culmineerde in de zogeheten 'nieuwere documentenhypothese' of 'vierbronnentheorie'. Tegen de achtergrond van de fundamentele kritiek waarmee deze hypothese sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw te kampen heeft, worden ook de hoofdlijnen van recentere ontwikkelingsmodellen voorgesteld, rekening houdend met de inzichten die de Dode Zeerollen op dit punt hebben opgeleverd. Vervolgens blijven we wat langer stilstaan bij elk van de afzonderlijke boeken uit de Pentateuch, in het bijzonder bij het boek Genesis. Het tweede semester vangt aan met een overzicht van het wetenschappelijke onderzoek naar de geschiedenis van Israël, met als leidraad het noodzakelijke methodologische onderscheid tussen het 'Oude Israël' dat door historici wordt gereconstrueerd en het 'Bijbelse Israël' dat in de Bijbelse teksten beschreven staat. Daarna volgt een meer gedetailleerde studie van alle boeken die tot het corpus van Historische Boeken worden gerekend, met voor het boek Koningen de Eliacyclus als bijzonder aandachtspunt. Ook boeken waaraan meestal maar weinig aandacht wordt besteed, zoals Kronieken en Ezra-Nehemia, passeren de revue in de loop van het semester. Aan het einde van de lessenreeks staan tot slot de zogeheten 'deuterocanonieken' uit de Historische Boeken op het programma.

MORAALTHEOLOGIE - (code: T5) - € 120,00

prof. Philippe Hallein

dinsdag van 16.45 tot 18.35 uur

Seksuele en familiale moraaltheologie (1ste semester en 2de semester)

In een eerste algemeen deel overlopen we de geschiedenis van de moraaltheologie betreffende dit thema. We vertrekken van de Bijbelse fundamenten voor de seksuele ethiek en gaan na hoe deze in de eerste eeuwen van de Kerk verder gestalte kreeg. Daarna concentreren we ons op het huwelijksethos van Augustinus, Thomas van Aquino en Alfonsus Maria de' Liguori. Na een zijsprong in het reformatorische denken over het huwelijksethos, bekijken we de ontwikkelingen in de Kerk in de 19de en eerste helft van de 20ste eeuw. De huwelijksmoraal van Gaudium et spes wordt uitdiept om de verdere ontwikkelingen in de Kerk in de tweede helft van de 20ste en begin van de 21ste eeuw te kunnen begrijpen.

Het historisch kader, de betekenis, de inhoud en de gevolgen van de encycliek *Humanae vitae* worden bestudeerd. In een volgend hoofdstuk wordt de personalistische visie van paus Johannes Paulus II besproken zoals we deze terugvinden in de exhortatie *Familiaris consortio* en de pauselijke audiënties die de basis vormen van de "Theologie van het Lichaam". We sluiten het eerste deel af met enkele teksten die de brug maken tussen de 20ste en de 21ste eeuw (de Pauselijke Raad voor het Gezin, de Catechismus van de Katholieke Kerk, de Duitse Catechismus) om te eindigen met enkele hedendaagse theologen, pastorale invalshoeken betreffende de seksuele ethiek in de huidige Kerk en de bespreking van *Amoris laetitia* van paus Franciscus.

In het tweede deel behandelen we twee bijzondere thema's verbonden met de seksuele ethiek van de Kerk: namelijk het niet-gehuwd samenwonen en de homoseksualiteit. We proberen beide vraagstukken in kaart te brengen vanuit wetenschappelijke achtergrond en studies. Daarna gaan we na hoe de Kerk in de loop van de geschiedenis officieel gereageerd heeft op deze verschijnselen en hoe ze fundamentele voor haar leer zocht in het Bijbelse ethos en de traditie. Zo trachten we een kerkloyale moraaltheologische visie op te bouwen met betrekking tot deze personen. De pastorale omgang krijgt daarin een bijzondere plaats.

Tot slot willen we ons ook nog verdiepen in de vragen betreffende het huwelijksethos die voorkomen in het sacrament van boete en verzoening. We bespreken enkele pastorale richtlijnen en aandachtspunten.

Bijzondere vraagstukken in de moraaltheologie.

In deze cursus komen enkele bijzondere vraagstukken of deeldisciplines van de moraaltheologie aan bod: ecologie en moraaltheologie (bespreking van *Laudato si* van paus Franciscus), zelfdoding, ...

ECCLESIOLOGIE - (code: T6) - € 120,00

prof. Koen Vanhoutte

woensdag van 10.00 tot 11.50 uur

Op vandaag ligt de kerk nogal eens onder vuur om uiteenlopende redenen. Maar wat verstaan we eigenlijk onder 'kerk'? Het is op zijn minst een woord dat vele betekenissen heeft. In de ecclesiologie wordt de kerk als zodanig bestudeerd. Vragen die aan bod komen zijn o.a. wat is 'kerk'? Welke zijn haar fundamentele kentrekken? Wat is haar zending? Hoe is zij gestructureerd? Hoe verhoudt zij zich tot 'de wereld'? Hoe kunnen we kerk vormen in de huidige tijd?

We zoeken antwoorden op deze en andere vragen door in te gaan op de bijbelse wortels voor de kerk (vb. de vraag 'heeft Jezus de kerk gesticht?'), door de geschiedenis van het ecclesiologische denken te bestuderen en tenslotte door uitvoerig aandacht te besteden aan de kerkvisie van Vaticanum II. We bespreken de voornaamste beelden die gebruikt worden om de kerk te beschrijven (vb. kerk als volk Gods of kerk als gemeenschap). We bespreken de eenheid, katholiciteit, apostoliciteit en heiligheid van de kerk (Credo). De actualiteit geeft aan dat een gedegen ecclesiologische reflectie van groot belang is. Het wordt dan ook een boeiende zoektocht. Basisboek: Van Vliet C.t.m., *Kerk met twee ogen. Een katholieke ecclesiologie*, Kok, Kampen, 2001.

SPIRITUALITEIT - (code: T7) - € 60,00

prof. Dirk Boone

1ste sem. donderdag van 10.00 tot 11.50 uur

De cursus gaat over de Moderne Devotie, de beweging van vernieuwde innerlijkheid die ontstaat in de late middeleeuwen en het gebed tot op vandaag beïnvloedt. Grote figuren zijn Geert Grote, Gerlach Peters, Thomas van Kempen, Erasmus.

We gaan ook in op de doorwerking bij Ignatius van Loyola en Teresa van Avila, misschien ook de 'Franse school': F. de Sales, Caussade, Thérèse Martin.

Tekstlezing met commentaar staat centraal.

DOGMATIEK - (code: T8) - € 120,00

prof. Stefaan Franco

1ste sem. donderdag van 16.45 tot 18.35 uur2^{de} sem. donderdag van 10.00 tot 11.50 uur

Schepping en verlossing.

Christenen belijden hun geloof in God die 'Schepper van hemel en aarde' wordt genoemd. Het eerste deel is één lange ontvouwing van deze zin uit het Credo. We starten met een studie van de verhouding tussen geloof en rede. We bespreken de eigenheid van elk van beide menselijke kenmodi en wijzen op hun noodzakelijk samenspel. Als historisch voorbeeld gaan we in op de zaak Galileo Galilei en we actualiseren met de huidige spanning tussen darwinisme, evolutieleer, Intelligent Design en christelijk scheppingsgeloof. Vervolgens bespreken we vrij uitgebreid de bijbelse scheppingsverhalen waaronder ook het scheppingsgeloof van het Nieuwe Testament. Ter afsluiting van dit eerste deel peilen we naar een actueel verstaan van het scheppingsgeloof.

Het tweede deel handelt over erfzonde en verlossing in Christus. We starten met een voorstelling van de klassieke erfzondeleer en haar bijbelse achtergronden. Vervolgens ontvouwen we de hoofdmomenten uit de geschiedenis van de erfzondeleer: Pelagius, Augustinus, het concilie van Carthago, de reformatie, het concilie van Trente. We ronden af met een reflectie over de actuele kracht van de erfzondeleer.

De cursus 'Schepping en verlossing' eindigt met een derde deel over 'heil en genade'. Vooreerst schetsen we 'schepping' als heil én heilsvraag. We gaan in tegen een aantal verengingen ter zake. De notie 'schepping uit liefde' komt aan bod. Verder gaan we uitvoerig in op de heilbetekenis van Jezus' dood. Hij is de verlosser van de schepping. We ronden af met enkele beschouwingen over 'genade'.

KERKELIJK RECHT - (code: T9) - € 60,00

prof. Patrick Degriek

vrijdag van 11.00 tot 11.50 uur

De lessenreeks valt als het ware in twee grote delen uiteen.

Vooreerst is er het deel: algemene normen. We bekijken nader het eigen statuut van kerkelijk recht. Daarbij hoort de geschiedenis van het kerkelijk recht.

Ten tweede is er het deel: huwelijksrecht. Het huwelijksrecht is enerzijds belangrijk omdat het om een wezenlijk gebeuren gaat tussen twee gelovigen. De voorbereiding van het huwelijk is een kruispunt van pastoraal en canoniek recht. We bekijken o.a. de kerkrechtelijke vragen, die eventuele ongeoorloofde of zelfs ongeldigmakende beletsels kunnen inhouden. Het huwelijksrecht is anderzijds belangrijk omwille van het huwelijksprocesrecht. Het Officialaat onderzoekt bijna uitsluitend vragen betreffende het al dan niet geldig gesloten zijn van een huwelijk. Sinds 1983 zijn de rechtsgronden daartoe verruimd. We leren er het kerkelijk recht als een levende materie ontdekken.

KERKGESCHIEDENIS - (code: T10) - € 90,00

prof. Noël Geirnaert

1ste sem. vrijdag van 14.30 tot 16.20 uur

2de sem. vrijdag van 14.30 tot 15.20 uur

“In het vak kerkgeschiedenis wordt dit jaar het jongste tijdvak behandeld. Daarin werd de Kerk zowel geconfronteerd met het liberalisme en de totalitaire ideologieën (fascisme, nazisme, communisme), als met de sociale kwestie; Verder besteden we aandacht aan het eerste en het tweede Vaticaanse concilie (in 2015 wordt trouwens de 50ste verjaardag gevierd van de afsluiting van Vaticanum II). Tenslotte komt ook de houding van de Belgische Kerk tegenover de Vlaamse beweging aan bod.”

PASTORAALTHEOLOGIE - (code: T11) - € 60,00

prof. Philippe Hallein

2de sem. vrijdag van 9.00 tot 10.50 uur

Fundamentele pastoraaltheologie.

In deze cursus wordt in een eerste deel de terminologie, het object en de definitie van de pastoraaltheologie omschreven. Daarna volgt een korte geschiedenis van de pastoraaltheologie en worden de verschillende modellen (kerygmatisch, therapeutisch en hermeneutisch model) naar voor gebracht. We sluiten dit deel af met een onderzoek over de pastorale en personele competenties van een pastor.

In een tweede deel worden de verschillende vormen van begeleiding onder de loep genomen: werkoverleg, werkbegeleiding, collegiale consultatie, coaching, supervisie, intervisie. Tot slot worden ook de elementen besproken die de kwaliteit van pastoraal handelen kunnen verhogen.

AFDELING FILOSOFIE

THEODICEA - (code: F1) - € 90,00

prof. Ignace Verhack

1ste sem. maandag van 14.00 tot 15.50 uur

2de sem. tweewekelijks maandag van 14.00 tot 15.50 uur

Theodicee betekent letterlijk een rechtvaardiging van God ten aanzien van het lijden in de wereld. Zo'n project is nooit echt geslaagd. Die theodicee stelde wel een bepaald godsbeeld voorop: God als hoogste wezen, almachtig, alwetend, algoed. Zo is theodicee naderhand de filosofische verdediging van dit godsbeeld gaan betekenen. In onze tijd is ook de filosofische fundering van dit godsbeeld aan zware kritiek onderworpen.

Eerst zullen we dit godsbeeld kort situeren in de geschiedenis van het Westerse denken over God.

Vervolgens zullen we de vraag stellen hoe we vandaag tot een inspirerende en verdedigbare godsopvatting kunnen komen. Wat we bedoelen we wanneer we 'god' zeggen? Onze stelling is dat we op die vragen maar een antwoord kunnen geven wanneer we eerst onszelf en de wereld anders leren zien dan dit in onze huidige cultuur gangbaar is. Tussendoor laten we ook zien hoe dit alles ons een andere kijk kan geven op de vraag van lijden en kwaad in deze wereld.

INLEIDING IN DE FILOSOFIE - (code: F2) - € 60,00

prof. Henk Laridon

dinsdag van 9.00 tot 9.50 uur

Het eerste deel van deze cursus wil ons in de filosofie inleiden. Filosofie is helemaal in. Getuige daarvan zijn de talrijke 'filosofische' boeken en cursussen. Maar wat is filosofie? Met wat laat filosofie zich in? Wat mag je van filosofie verwachten? We pogen deze vragen te beantwoorden.

Het tweede deel wil een filosofisch nadenken zijn over geloof, atheïsme en theïsme. Na een benadering van het fenomeen 'geloven in', proberen we het atheïsme te omschrijven. Waarom gelooft iemand niet in God? Wat is de waarde van zo'n houding? Wat zijn de leemtes? Daarna benaderen we de theïstische houding. Wat betekent het te geloven in een levensnabije God? Tenslotte wordt de vraag gesteld of je als gelovige wel kunt filosoferen.

GESCHIEDENIS VAN DE FILOSOFIE - Middeleeuwen - (code: F3) - € 60,00

prof. Henk Laridon

1ste sem. dinsdag van 10.00 tot 11.50 uur

De westerse filosofie kent een traditie van ruim 25 eeuwen. Doorheen de geschiedenis hebben filosofen antwoorden gezocht op fundamentele vragen. Deze antwoorden van toen bepalen het filosofische discours van nu. In een cursus geschiedenis van de filosofie wordt het filosofisch bezig zijn binnen een bepaalde periode in de geschiedenis belicht.

Dit semester behandelen we de 'Middeleeuwen'. In de middeleeuwse filosofie staat de verhouding tussen het denken van de Oudheid en het christelijk geloven centraal. Dit wordt ook een belangrijk thema doorheen de cursus.

Een eerste hoofdstuk staat even stil bij de kerkvaders. Daarna worden het denken van een aantal belangrijke middeleeuwse filosofen belicht: Boëthius, Johannes Scotus Eriugena, Abelardus, Bonaventura, Thomas van Aquino, Seger van Brabant en Willem van Ockham.

Van al deze filosofen worden de belangrijkste thema's uit het denken voorgesteld.

GESCHIEDENIS VAN DE FILOSOFIE - 19de en 20ste EEUW - (code: F4) - € 60,00

prof. Henk Laridon

2de sem. dinsdag van 10.00 tot 11.50 uur

In de lijn van I. Kant, de invloedrijkste denker van de 18de eeuw, komt in de 19de eeuw voornamelijk in Duitsland één van de belangrijkste stromingen van het moderne denken op gang: het idealisme (met figuren als Fichte, Hegel en Schelling). In de cursus wordt vooral aan Hegel veel aandacht besteed. De reactie daarop komt van de zogenaamde links-hegelianen, voornamelijk van Feuerbach en Marx. Ook zij komen uitgebreid aan bod. Een heel aparte figuur is Schopenhauer, die tot op vandaag heel veel invloed heeft. Geniale denkers als S. Kierkegaard en F. Nietzsche krijgen veel aandacht. De cursus wordt afgerond met een beschrijving van de belangrijkste filosofen uit de 20ste eeuw.

PSYCHOLOGIE – Persoonlijkheidspsychologie - (code: F5) - € 60,00

prof. Gerard Wulleman

1ste sem. dinsdag van 13.45 tot 15.35 uur

In de inleiding komen de mogelijke invalshoeken van waaruit de persoonlijkheid bestudeerd kan aan bod. Verder gaat de aandacht naar determinanten die de ontwikkeling van de persoonlijkheid beïnvloeden. Drie belangrijke theorieën die elk een visie op persoonlijkheid vertegenwoordigen worden expliciet behandeld: de klassieke psychoanalytische benadering van Freud en in mindere mate van Jung en Adler. Vervolgens worden uitgangspunten van de humanistische persoonlijkheidstheorieën van Maslow en Rogers toegelicht. De theorieën over conditionering en sociaal leren als basis van de persoonlijkheid en de vermeldingen van enkele actuele trends in het persoonlijkheidsonderzoek sluiten de cursus af.

PSYCHOLOGIE – Godsdienstpsychologie - (code: F6) - € 60,00

prof. Gerard Wulleman

2de sem. dinsdag van 13.45 tot 15.35 uur

De inleiding wil duidelijk de psychologie als wetenschappelijke benadering van het religieus gedrag onderscheiden van de religie die het persoonlijke en maatschappelijke leven beïnvloedt met haar verwijzing naar het bovennatuurlijke. Het eerste hoofdstuk over psychoanalyse en religie bespreekt de theorieën van Freud en van Jung. In de volgende hoofdstukken worden de religieuze ervaring en de religieuze attitudes vanuit enkele psychologische invalshoeken bestudeerd.

Tenslotte komt geloof en ongeloof en de relatie met de ouderlijke symboliek en de hechting aan bod.

De cursus eindigt met een theoretisch godsdienstpsychologisch model dat steunt op recent wetenschappelijk onderzoek .

WERELDGODSDIENSTEN – Islam - (code: F7) - € 60,00

prof. Inge Cordemans

1ste sem. Week A woensdag van 9.00 tot 11.50 uur

Deze cursus beoogt een kennismaking met de islam als wereldgodsdienst. Na de kennismaking met de profeet Mohammed en zijn opvolgers en de verspreiding van de islam, wordt stil gestaan bij de belangrijkste geloofselementen van het islamitische geloof. Hierin worden de vijf geloofselementen besproken: het geloof in één God, in de engelen, in de heilige boeken, in de gezanten en de profeet en in het laatste oordeel. Daarna komt een kennismaking met de koran aan bod, met aandacht voor de koraninterpretatie. Bij de levenswijze van de moslims heeft de cursus aandacht voor de vijf zuilen van de islam als voor de islamitische wet. De cursus sluit af met de bespreking van een aantal islamitische feesten.

WERELDGODSDIENSTEN - Inleiding - (code: F8) - € 60,00

prof. Inge Cordemans

2de sem. Week A woensdag van 9.00 tot 11.50 uur

Het fenomeen godsdienst of religie wordt in deze cursus algemeen bestudeerd. Dit gebeurt vanuit verschillende invalshoeken. Na een inleiding over het fenomeen religie en het bestuderen ervan, gaat de cursus dieper in op de “homo religiosus”. Daarna gaat de aandacht naar het eigen religieuze taalspel. De religieuze ervaring komt aan bod in het hoofdstuk over de beleving van het goddelijke. Een ander hoofdstuk behandelt de verschillende manieren om de godsdiensten onder te verdelen. Enkele fundamentele beschouwingen rond de interreligieuze dialoog ronden deze cursus af.

KUNSTGESCHIEDENIS - (code: F9) - € 60,00

prof. Jean Luc Meulemeester

1ste sem. woensdag van 17.00 tot 18.30 uur

De materie die behandeld zal worden is: de iconografie van Kerstmis. In deze cursus ‘Op weg naar kerstmis’ proberen we een overzicht te geven van de iconografie en symboliek in de westerse kunst door de eeuwen heen van het kerstgebeuren. Het gaat om een vervolg van de cursus van vorig jaar. De cursus zal enkele thema’s behandelen zoals de aanbidding van de herders, de Driekoningen, de opdracht in de tempel of de presentatie in de tempel en de besnijdenis van de Heer. Hierbij wordt vertrokken van de Bijbelse teksten, maar ook de apocriefe teksten en andere bronnen zullen worden vermeld. Uiteraard komen tussendoor ook de volkse gebruiken aan bod. En verder het ontstaan van de kerststal, van Driekoningenstoeten, van het bakken van pannenkoeken, van de kerstboom, ...

ANTROPOLOGIE - (code: F10) - € 120,00

prof. Henk Laridon

Week B woensdag van 9.00 tot 10.50 uur**1ste sem. vrijdag van 11.00 tot 11.50 uur****2de sem. maandag van 11.00 tot 11.50 uur**

In deze syllabus geven we enkele grote lijnen inzake een deelgebied van de filosofie, de wijsgerige antropologie of het filosofisch nadenken over het wezen van de mens. Wat is specifiek menselijk? Waartoe is de mens in staat? Wat is de zin van zijn bestaan?

In een eerste gedeelte geven we een historisch overzicht van diverse mensopvattingen: het oorspronkelijk (bijbels) eenheidsdenken, de dualistische stromingen en het hedendaagse mensbeeld.

In samenspraak met filosofen als J.P. Sartre, M. Heidegger, G. Marcel en E. Levinas behandelen we in een tweede gedeelte diepere wortels van de filosofische problematiek: wie is de ander voor mij, wat is de betekenis van de menselijke vrijheid, de dood en het voortbestaan?

De cursus wil een inleiding zijn, een aanzet tot persoonlijke reflectie over het mens-zijn.

INLEIDING LITURGIE - (code: F11) - € 30,00

prof. Stefaan Franco

1ste sem. donderdag van 10.00 tot 10.50 uur

De cursus 'inleiding liturgie' omvat een eerste kennismaking met de systematische reflectie op 'liturgie' en bestaat uit twee delen. Eerst wordt ingegaan op de vraag 'wat is liturgie?' Deze kwestie omvat een aantal deelaspecten zoals liturgie als eredienst, liturgie en leven, symbolen en hun zeggingskracht, rituelen en hun kenmerken, basiswoorden als 'vieren' en 'gedenken' en tenslotte de sacramenten en het kerkelijke jaar. A.d.h.v. een lexicon worden de studenten vertrouwd gemaakt met de voornaamste termen uit de liturgie.

In een tweede deel gaan we in op de liturgie van de Goede Week. Bij de bespreking van de diensten van de Heilige Week gaan we na wat er gebeurt op het praktische vlak maar we besteden vooral aandacht aan de betekenis van de verschillende onderdelen en hun onderlinge samenhang. De bedoeling is enerzijds dat de studenten de algemene kennis uit het eerste deel concreet kunnen maken. Maar anderzijds vooral dat zij tot een beter begrip en beleving komen van de centrale week in het leven van een christen. Aanbevolen literatuur: K. JOOSSE, Wat is liturgie? Achtergronden van de christelijke eredienst, Baarn, 1994; G. KARDINAAL DANNEELS, De liturgie van lijden, dood en opstanding. De viering van de heilige week, s.d., s.l.; J. LAMBERTS, Liturgie in 1000 woorden, Heeswijk, 1999.

INLEIDING IN DE BIJBEL - (code: F12) - € 120,00

prof. Patrick Degrieck

vrijdag van 9.00 tot 10.50 uur

De cursus inleiding tot het O.T. is de ene helft van de tweeluk. Het andere deel betreft de inleiding in het N.T..

De geschiedenis van het bijbelse volk wordt basiskennis. Dat wordt de achtergrond voor de wordinggeschiedenis van het O.T.. We staan stil bij de vragen: wie schreef een bepaald boek? Waar? voor wie en in welke tijd? Vaak heeft het antwoord meerdere lagen, omdat de boeken verschillende redactielagen hebben. Dat fenomeen bekijken we nader samen met de grote lijnen van de ontwikkeling van het exegetisch of bijbels onderzoek. Tenslotte interesseert ons de vraag hoe we dat woord van mensen toch op of zelfs op de eerste plaats 'Gods Woord' kunnen noemen, een woord om van te leven.

KOSMOLOGIE - (code: F13) - € 60,00

prof. Henk Laridon

1ste sem. vrijdag van 14.30 tot 16.20 uur

In deze cursus wordt een overzicht gegeven van hoe verschillende filosofen in de loop der tijden een visie ontwikkelden op het heelal en de samenstelling van de kosmos. Voorafgaandelijk is er een beschouwing rond het begrip 'natuurfilosofie'. Er wordt stilgestaan bij het mythisch en het Bijbels wereldbeeld.

Figuren die verder aan bod komen zijn: Aristoteles, Ptolemeus, Descartes, Copernicus, Kepler, Newton en Darwin.

LECTUUR WIJSGERIGE TEKSTEN - (code: F14) - € 60,00

Prof. Jean-Paul Robesyn

2de sem. woensdag van 16.00 en 17.50 uur

Inleidende cursussen willen nieuwkomers op 'efficiënte' manier de grote inzichten van filosofen presenteren. Zeer nodig en nuttig. Hun focus op helderheid en verheldering (van zoveel mogelijke domeinen, stromingen, vertegenwoordigers) noodzaakt evenwel tot een drastisch besparen en inkorten op uitvoerigheid en stijl. In feite berooft men hiermee deels de filosofie van haar talige charme, die mensen kan verleiden om levenslang in haar buurt te willen blijven.

Deze a-typische cursus zo vroeg in de opleiding probeert bovengenoemde 'schade' te compenseren door de filosofie in haar meer normale beddingen te bezoeken: de (opiniërende) kwaliteitskrant, jawel; de schone kunst der (grote) literatuur, de secundaire literatuur over filosofie en filosofen, de primaire teksten waarmee filosofen de bekendheid opzochten of opzoeken. Hier kan de filosofie zich tonen in haar actualiteitsbetrokkenheid, haar opwindende taalvirtuositeit, haar panoramische verbindingskracht, haar enthousiaste gedrevenheid en weergaloze diepgang...

Bij deze 'tweede lectuur' van de filosofie laten we ons wat de precieze keuze van teksten betreft leiden door

1) onze wil de andere lopende cursussen te ondersteunen en aan hun integratie (bij elkaar en in onszelf) bij te dragen en door

2) een dienstbaarheid aan het project van de betrokken studenten om zich op een priesterleven met zijn onmiskenbaar filosofische component te oriënteren.

LITERATUUR EN LEVENSBESCHOUWING - (code: F15) - € 60,00

prof. Jan Parmentier

2de sem. donderdag van 10.00 tot 11.50 uur

Voor vele lezers en ook voor een groot aantal auteurs is Fjodor Dostojevski (1821-1881) een reus in de wereldliteratuur. Zijn romanpersonages worstelen met de eeuwige vragen: vrijheid en lot, goedheid en lijden, schuld en vergeving, liefde en vervreemding, schijn en zijn, mens en God.

We kunnen hem lezen als vertolker van de spanning in de 19de eeuw tussen moderniteit en traditie, maar ook vandaag zoeken mensen wat de goede richting is voor persoon en samenleving: individualisme of verbondenheid met volk en godsdienst?

Hoofdbrok van de cursus is de lectuur van de roman Misdaad en straf (1866). Als een van de sleutels tot interpretatie situeren we Dostojevski's leven en werk in de Russische geschiedenis en literatuur. We bekijken hem ook door de bril van de psychologie. De kennismaking met tragische personages uit het theater van William Shakespeare (o.a. Hamlet) verruimt ons perspectief.

EPISTEMOLOGIE - (code: F16) - € 60,00

prof. Henk Laridon

2de sem. vrijdag van 14.30 tot 16.20 uur

Epistemologie (of kenleer) is de filosofische discipline die het menselijk kennen wil bestuderen. In deze cursus staan we eerst stil bij vragen als 'wat is kennen?' en 'is kennis mogelijk?' Daarna behandelen drie grote problemen van de kenleer.

Een eerste probleem is de waarheidswaarde van onze kennis. Wat is waarheid? Wanneer is een uitspraak waar?

Het werkelijkheidsprobleem is een tweede probleemgebied. Wat is de werkelijkheid? Is ze voor ons denken en spreken toegankelijk? Bestaat er een werkelijkheid los van mijn denken en spreken?

Hoe kom ik tot zekere, vaststaande kennis? Op deze derde grote vraag hebben in de filosofische traditie het empirisme, het rationalisme en Kant een antwoord gezocht.)